

Tlačová správa

z agentúry EÚ pre drogy v Lisabone

EURÓPSKA SPRÁVA O DROGÁCH 2021: HLAVNÉ BODY

Európsky trh s drogami odoláva narušeniu spôsobenému pandémiou ochorenia COVID-19

(09.06.2021, LISABON — **EMBARGO do 11.00 hod. SEČ/10.00 hod. lisabonského času**) Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) dnes zverejňuje svoju najnovšiu výročnú správu o situácii v Európe pod názvom **Európska správa o drogách 2021: Trendy a vývojové zmeny** ⁽¹⁾. Na základe údajov z 29 štátov (EÚ 27, Turecko a Nórsko) správa prináša nové poznatky o zdravotných a bezpečnostných dôsledkoch komplexnej a vyvíjajúcej sa drogovej problematiky a odolnosti trhu s drogami voči narušeniu spôsobenému pandémiou **COVID-19**.

Správa upozorňuje na riziká, ktoré pre verejné zdravie predstavuje dostupnosť a užívanie širšej ponuky látok, často s vysokou účinnosťou alebo čistotou. Zároveň opisuje, ako skupiny organizovaného zločinu zintenzívnili výrobu nelegálnych drog v Európe, aby sa vyhli opatreniam proti ich pašovaniu, čo vedie k vytváraniu environmentálnych, zdravotných a bezpečnostných rizík. Na základe najnovšej rýchlejšej hodnotiacej štúdie realizovanej EMCDDA sa správa podrobne zaoberá vplyvom pandémie COVID-19 na trh s drogami, ich užívanie a služby pre užívateľov drog ⁽²⁾.

Európska komisárka pre vnútorné záležitosti Ylva Johansson hovorí: „Drogy predstavujú pretrvávajúcu, stále - prítomnú hrozbu, ktorá ovplyvňuje životy miliónov ľudí. *Európska správa o drogách 2021* poskytuje najnovšie dôkazy týkajúce sa zásadnej otázky, ktorou je poškodzovanie štruktúry našej spoločnosti, podnecovanie násillia a ohrozovania zdravia a bezpečnosti našich občanov. Osobitne ma znepokojuje vysoká čistota a účinnosť látok dostupných na našich uliciach a v on-line prostredí, a fakt, že len v roku 2020 bol v EÚ zistený výskyt 46 nových drog. Vďaka novým stratégiám EÚ v oblasti bezpečnosti a drog budú mať naše členské štáty k dispozícii silné nástroje na riešenie tejto kritickej situácie prostredníctvom vyváženého prístupu pri riešení ponuky a dopytu, ktoré podporuje EMCDDA.“

Riaditeľ centra EMCDDA Alexis Goosdeel dodáva: „*Európska správa o drogách 2021* uvádza, do akej miery sa drogová situácia za uplynulých 25 rokov zmenila, pričom drogy v súčasnosti predstavujú rozšírený problém ovplyvňujúci hlavné oblasti politiky. Sme svedkami dynamického a adaptabilného trhu s drogami, odolávajúceho obmedzeniam súvisiacim s pandémiou COVID-19. Tiež vidíme stále zložitejšie spôsoby užívania drog, keďže ich spotrebitelia majú prístup k širšej ponuke vysoko účinných prírodných aj syntetických látok. Musíme si urýchlene uvedomiť, že tu máme nielen širšiu skupinu ľudí osobne čeliacu drogovým problémom, ale najmä to, že tieto problémy vplyvajú rôznymi spôsobmi na naše komunity. Preto som presvedčený, že je nevyhnutné na základe dôkazov rozvíjať v rámci sociálnej, zdravotnej a bezpečnostnej politiky integrované reakcie pre predpoklady novej protidrogovej stratégie EÚ.“

COVID-19: Aký má vplyv na ponuku drog a ich užívanie?

Odolný a digitalizovanejší trh s drogami — Dnes zverejnená správa prezentujúca zistenia z najnovšej štúdie centra EMCDDA ilustruje, ako sa trh s drogami neustále prispôsobuje narušeniam spôsobenými pandémiou COVID-19, keď sa pašeráci drog prispôbujú cestovným obmedzeniam a uzavretým hraniciam. Z pohľadu úrovne veľkoobchodu to vidieť na niektorých zmenách trás a metódach obchodovania, pričom sa viac zameriavajú na pašovanie prostredníctvom intermodálnych nákladných

kontajnerov a komerčných dodávateľských reťazcov a v menšej miere využívajú ľudí ako kuriérov. Pestovanie marihuany a výroba syntetických drog v rámci EÚ sa javia ako stabilné úrovni pred pandémiou, pričom pri odhaľovaní výrobných miest nie je zaznamenaný žiadny pokles. Hoci boli počas prvých lockdownov narušené predaje drog na uliciach, ktoré lokálne viedlo až k ich nedostatku, predajcovia aj kupujúci sa tejto situácii prispôbili zvýšenou komunikáciou pomocou šifrovaných textových správ, sociálnych sietí, on-line technológií a doručovaním prostredníctvom poštových a doručovateľských služieb. Do popredia sa tak dostáva otázka, či sa dlhotrvajúcim dôsledkom pandémie nebude prehlbovať digitalizácia trhov s drogami.

Z nočného života do domáceho prostredia — Z dôkazov vyplýva, že počas prvých lockdownov klesol záujem o látky, ktoré sa zvyčajne spájajú s rekreačným užívaním (napr. MDMA), keďže ľudia ostávali doma. Analýza vzoriek z odpadových vôd (dostupných z niektorých európskych miest) však naznačuje, že s uvoľnením obmedzení pohybu, cestovania a spoločenského života v lete 2020 sa užívanie väčšiny drog vrátilo na predchádzajúce úrovne. Medzi znepokojujúce trendy v súvislosti s pandémiou patria príznaky možného zvýšenia dostupnosti a užívania kokaínu v niektorých štátoch.

Benzodiazepíny v centre záujmu — Osobitné znepokojenie vyvoláva zneužívanie benzodiazepínov, či už pôvodne predpísaných na terapeutické účely, alebo tých, ktorých medicínske použitie nie je v Európe schválené. Ich zvýšené užívanie možno pozorovať medzi vysokorizikovými užívateľmi drog, väzňami a niektorými skupinami rekreačných konzumentov, čo je pravdepodobne odrazom vysokej dostupnosti a nízkej ceny týchto látok a problémov s duševným zdravím súvisiacich a pandémiou. Spoločne s dnešnou správou EMCDDA zverejňuje aj štúdiu o rizikách nekontrolovaných „nových benzodiazepínov“ objavujúcich sa na trhu s NPL (nové psychoaktívne látky), kde bola zistená súvislosť s otravami a úmrtiami⁽³⁾.

Európska správa o drogách 2021: kľúčové zistenia

Užívanie marihuany zostáva stabilné na vysokých úrovniach, ale zvýšený obsah THC zvyšuje obavy o zdravie — Bol zaznamenaný zvýšený obsah THC v hašiše (priemerný obsah: 20-28 %). Varovania týkajúce sa zdravia upozorňujú na marihuanu s prímiesou vysokoúčinných syntetických kanabinoïdov.

Rekordné záchyty kokaínu, znepokojujúci signál potenciálneho zvýšenia zdravotných rizík — V roku 2019 bolo zachytených rekordných 213 ton kokaínu (v porovnaní so 177 tonami v roku 2018). Zvýšila sa jeho čistota a tiež rastie počet ľudí, prvýkrát podstupujúcich liečbu. Predbežné údaje o záchytoch tejto drogy v roku 2020 naznačujú, že jej dostupnosť počas pandémie neklesla.

Stabilný dopyt po amfetamíne podporuje profitabilitu domácej výroby v blízkosti konzumentov — Okrem rozloženia výrobných kapacít v roku 2019 došlo v EÚ aj k záchytu chemických látok, používaných pri výrobe amfetamínov, vrátane 14 500 litrov BMK a 31 ton MAPA (v porovnaní so 7 tonami v roku 2018).

Produkcia a distribúcia metamfetamínu poukazuje na potenciál zvýšeného užívania v Európe — V Európe dochádza k odhaľovaniu veľkokapacitných aj menších výrobných zariadení, pričom veľké množstvá tejto drogy sú prepravované z územia EÚ na mimoeurópske trhy.

Zdravotné riziká vyplývajúce z ponuky vysokoúčinných MDMA produktov — Okrem zvýšenia priemerného obsahu MDMA v tabletkách a čistoty jej práškovej formy dochádza k odhaľovaniu produktov s veľmi vysokými hladinami MDMA. Predbežné údaje za rok 2020 naznačujú, že počas lockdownov došlo k poklesu záujmu o túto drogu.

Nad'alej sa objavujú účinné nové psychoaktívne látky — Patria medzi ne nové syntetické kanabinoïdy a nové syntetické opioïdy. V roku 2020 bolo v Európe po prvýkrát hlásených celkovo 46 NPL, čím sa ich celkový počet zvýšil na 830 NPL monitorovaných EMCDDA.

Predstavujú menej často užívané drogy čoraz väčšie výzvy pre verejné zdravie? — Do tejto skupiny drog patria halucinogény, ketamín a GHB. Je znepokojujúce, že v niektorých prostrediach sú uvádzané intenzívne vzorce používania. Intenzívne užívanie týchto drog v niektorých prostrediach je znepokojujivou správou.

Veľké záchyty heroínu signalizujú potenciálne zvýšenie jeho užívania a rizík — V EÚ stále dochádza k záchytom veľkých objemov heroínu (7,9 ton v roku 2019), čo zvyšuje obavy z možného vplyvu na úroveň jeho užívania.

Skupiny organizovaného zločinu zintenzívňujú ilegálnu výrobu drog v Európe — V roku 2019 bolo rozložených celkovo 370 ilegálnych laboratórií.

Zvyšuje sa počet drogových trestných činov, pričom prevláda držba a predaj marihuany — Za rok 2019 bolo v EÚ zaznamenaných približne 1,5 milióna drogových trestných činov, 82 % z nich súviselo užívaním alebo držbou pre vlastnú spotrebu.

Pokračuje pokles počtu injekčných užívateľov heroínu medzi tými, ktorí nastupujú na prvú liečbu — I keď sa počet injekčných užívateľov drog v Európe za posledné desaťročie znižuje, tento spôsob stále ostáva hlavnou príčinou zdravotných poškodení v súvislosti s užívaním drog.

Na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja v oblasti HIV a HCV je nevyhnutné posilniť liečbu a prevenciu — Dôležitou súčasťou dosahovania cieľov je zabezpečiť zlepšený prístup k integrovaným službám testovania a liečby.

Úmrtia spôsobené predávkovaním opioidmi a ďalšími drogami zdôrazňujú potrebu rozvoja služieb pre užívateľov drog — Vysokorizikové užívanie návykových látok a ich polyužívanie ostávajú významnou príčinou úmrtí spôsobených drogami v Európe.

Predsedníčka správnej rady EMCDDA Laura d'Arrigo hovorí: „Ako sa vyvíjajú problémy s drogami v Európe, tak sa musí vyvíjať aj jej odpoveď na tieto problémy. Kríza Covid-19 nám ukázala hodnotu informácií, ktoré vychádzajú z vedeckých poznatkov založených na dôkazoch, porovnateľných medzi jednotlivými krajinami. Dnes zverejnená správa poskytuje včasnú analýzu s cieľom pomôcť orgánom prijímajúcim rozhodnutia udržať krok s novými trendmi a vývojom, a tiež identifikovať oblasti, v ktorých je potrebná okamžitá reakcia. Nová protidrogová stratégia EÚ definuje nielen cestu ako napredovať, ale zároveň ďalej posilní našu schopnosť spoločne konať v záujme ochrany zdravia, blahobytu a bezpečnosti občanov EÚ“.

Poznámky

(¹) *Európska správa o drogách za rok 2021* je dostupná v 24 jazykoch na www.emcdda.europa.eu/edr2021
Národné údaje, z ktorých správa vychádza, sú k dispozícii v štatistickej publikácii 2021 Statistical Bulletin www.emcdda.europa.eu/data
Správa opisuje drogovú situáciu do konca roku 2020 na základe údajov za rok 2019 a rok 2020, ak boli k dispozícii.

(²) *Vplyv pandémie COVID-19 na trh s drogami, užívanie, riziká a služby pre užívateľov drog v komunitách a väzniciach – Výsledky z EMCDDA trendspotter study (Impact of COVID-19 on drug markets, use, harms and drug services in the community and prisons – Results from an EMCDDA trendspotter study, Apríl 2021)*.
Dostupné v angličtine. www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc-publication/impact-covid-19-drug-markets-use-harms-and-drug-services-community-and-prisons_en
www.emcdda.europa.eu/news/2021/emcdda-releases-third-trendspotter-study-on-covid-19-and-drugs_en

(³) *Nové benzodiazepíny v Európe – prehľad (New benzodiazepines in Europe – a review)*. Dostupné v angličtine. www.emcdda.europa.eu/publications/technical-reports/new-benzodiazepines-europe-review_en
www.emcdda.europa.eu/news/2021